

Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD:

Mr P. VERMEYLEN. — De Vervlaamsching van de rechtspleging.
RECHTSPRAAK.
Handelsrechtb. Brugge. — 3 Februari 1931. — *Huwelijksgemeenschap - Terugvordering van inbreng in geval van faillissement.*
Burg. Rechtb. Dendermonde. — 28 Nov. 1931. — *Eigendomsrecht - Beperking - Misbruik van recht.*

Boetstr. Rechtb. Antwerpen. — 28 Juni 1929. — *Ontdraging van aangeslagen voorwerpen - Ongeldige pandgeving in zake bewarend beslag.*
Mr ALFRED VALERIUS.
MEDEDEELINGEN. — Mr A. Le Paige. — *Verknoctheid Belgisch-Nederlandsch Verdrag.*
BALIELEVEN.

De Vervlaamsching van de Rechtspleging

Redevoering uitgesproken door Meester P. VERMEYLEN,
op de plechtige openingsvergadering van het Vlaamsch
Pleitgenootschap der Brusselsche Balie, op 24 Oktober 1931.

Mijnheer de Voorzitter,
Mijnheer de Stafhouder,
Geachte Heeren Magistraten,
Waarde Konfraters en Toehoorders,
Toen me de groote eer werd vergund, op de plechtige openingsvergadering van het Vlaamsch Pleitgenootschap der Brusselsche Balie het woord te voeren, kreeg ik dadelijk te verstaan, dat men van mijn jeugdig talent niet verwachtte, het behandelen — voor een zoo goedgeschoolde vergadering, — van een rechtskundig vraagstuk, en men ook geen gewaagde tocht wenschte in de gevaarlijkste gebieden van ons politiek leven.
Nochtans, gaat het vandaag en over vervlaamsching, wat politiek is, en over rechtspleging, wat toch ook recht is. Dat is noch aan mijn verwaandheid, noch aan mijn naïveteit te wijten, maar te danken aan onweerstaanbare omstandigheden.
Het jaar, dat aan ons Vlaamsche volk, eindelijk, een volledig Vlaamsch rechtswezen wordt geschonken, het jaar, dat in ons beroepsleven de diepste veranderingen gebracht worden, veranderingen waar wij, Vlaamsche burgers, altijd voor hebben gestreden, was het ons onmogelijk over wat anders te spreken.
Als ik op dat keerpunt, een laatste maal, aan onze franschsprekende konfraters wil toonen, dat een wet noodig is, en waarom die wet op dwangmaatregelen moet steunen; als ik hun als Vlaming uitleg, welke volgens mij de hoeksteen van onze nieuwe wetgeving zijn moet; als ik verder tracht vast te stellen, welke gevolgen de wet voor ons publiek leven zal hebben, en hoe ze dient te worden toegepast, dan doe ik mijn plicht.
Mijn plicht is hier, dit jaar, niet de aandacht op mijn persoon als redenaar te vestigen, maar, zoo eenvoudig en zoo getrouw mogelijk, de vreugde en de wilskracht van onze Vlaamsche konfraters weer te geven.
Ik doe mijn plicht, en heb geen andere verontschuldiging te vragen.
Een wet moet er zijn, om de Vlamingen in hun recht te herstellen, door het erkennen van hun bijzondere grieven.
En die grieven bestaan, en zijn talrijk. Zelfs wat de strafvordering betreft.
Een Vlaming, wordt soms nog in 't Fransch veroordeeld, na een Fransche rechtspleging; namelijk, wanneer zijn zaak in dat deel van België afgehandeld wordt, waar de wet over het gebruik van de Vlaamsche taal in strafzaken niet toepasselijk is, — de helft van het land —; en verder zelfs in Vlaanderen, als zijne medeplichtigen franschsprekende Belgen zijn, of ook nog vreemdelingen, die verkiesen in 't Fransch verhoord en gevonnisd te worden.
Met reden dus, stelt onze achtbare konfrater en medelid Romsée voor, met zijn wetsontwerp, belangrijke hervormingen, ook wat strafvordering betreft, in te voeren.
Op het stuk van burgerlijk recht, — en ik bedoel daarmee al wat geen strafrecht is, — bestaat er geene wetgeving, en daar is de erbarmelijke toestand van de Vlamingen oneindig duidelijker. Zelfs indien de Vlaming geen Fransch kent, mag men hem in die taal dagvaarden,... en dat is nogal dikwijls het geval.
Het was vooral om zulks te beletten, dat het wetsvoorstel Van Isacker in 1928 bij de Kamer werd ingediend. Men hoorde toen, bij de Brusselsche Balie, de hevigste protesten opgaan, tegen het feit dat de Vlaming, in limine litis, een taal-exceptie zou mogen invoeren. Een aantal Brusselsche advocaten gingen op de deur van den stafhouder kloppen, en deelden hem hun verontwaardiging mede. Een van de meest gezaghebbende leden van de Brusselsche Balie, liet in het « Journal des Tribunaux » een artikel verschijnen, waarin men in lezen kon, dat het stelsel te Brussel onuitvoerbaar was, en dat de taal van de dagvaarding overigens weinig belang had, daar de dagvaarde, al begreep hij Fransch, zich toch het koeterwaalsch van de rechtstaal moest laten uitleggen. Dat standpunt maakt van den advocaat een soort tovenaer. Alsof het noodig was, hem voor de eenvoudigste zaak te raadplegen! Alsof hij alleen de kennis en het verstand mocht bezitten, de feiten

te begrijpen en uiteen te zetten, die de werkelijke basis van het proces vormen!
Van dat standpunt ziet nu eenieder af.
Wij waren blij onzen hooggeachten konfrater Des Cressonnières, op de jongste vergadering van onze zuster-konferentie, waar hij als woordvoerder van de oude wacht der franschsprekende advocaten optrad, te hooren besluiten, dat die toestand moest ophouden, en dat de dagvaardingen in de taal van het gedagvaarde moesten worden opgesteld.
Maar dat was ook, volgens hem en den correspondent in het « Journal des Tribunaux », het eenige wat aan onze huidige wetgeving te wijzigen was. Eens dat de proceduur aanhangig is, moet degene die de proceduur leidt, of zijn tegenstrever, de taal van het geding kiezen: de partijen, de advocaten, en in geval van oneenigheid, de rechtbank. « Nous vivons », wordt er gezegd en geschreven, « sous l'empire heureux de l'article 23 de la Constitution ». Artikel 23, dat letterlijk onvertaalbaar is, luidt in den Franschen tekst als volgt:
« L'emploi des langues usitées en Belgique est facultatif; il ne peut être réglé que par la loi, et seulement pour les actes de l'autorité publique et pour les affaires judiciaires. »
« L'empire heureux... », dat geloof ik wel. Althans voor onze franschsprekende konfraters. Men heeft hun nooit, voor een burgerlijke rechtbank, het woord ontnomen, omdat ze in 't Fransch wilden pleiten, en ook nooit is het hun moeilijk geweest de debatten te volgen, omdat hun tegenstrever zich in 't Vlaamsch wenschte uit te drukken. Daar zij het geval nooit hebben voorgehad, denken onze konfraters dat de Vlamingen niets te wenschen hebben. Zij weten niet, dat het ons vaak onmogelijk is, niet alleen Vlaamsch te spreken, maar zelfs dien wensch te uiten.
De grenzen van taalvrijheid, vermeld in artikel 23 van de Grondwet, werden officieel bepaald door het Verbrekingshof. Het zijn juist de verscheiden arresten van ons hoogste gerechtshof, geveld in strafzaken, die het Parlement er toe brachten, de eerste taalwetten aan te nemen.
De leer van het Verbrekingshof is samengevat in de rede die wijlen Prokureur Generaal De Bayay op de plechtige openingsvergadering van ons Hof van Beroep, op 15 Oktober 1864 uitsprak, en waarin hij namelijk zei:
« Elle » (la constitution), « ne pouvait sans absurdité, autoriser les parties à plaider en flamand devant des juges wallons, incapables de les comprendre ». En verder: « Le juge a droit nécessairement, sous ce régime de liberté réciproque, et à défaut d'une loi qui la restreigne quant à lui, de ne pas entendre la partie dans une langue qui lui serait étrangère, ou même dans une langue qu'il comprendrait mais dont il trouverait bon de ne pas faire usage ».
En in 1873, besloot Prokureur Generaal Mestdagh de ter Kiele, voor het Verbrekingshof zelf, dat het misplaatst was, vanwege advocaten, « d'adopter avec affectation un idiome inintelligible », en dat zulke houding van ambtswege strafbaar kon zijn, daar de advocaten de magistraten eerbiedigen moeten. Het Verbrekingshof maakte van die besluiten den hoeksteen van haar rechtspraak.
Die tijd is lang voorbij.
Nu gebruikt ons Parket Generaal best de Vlaamsche taal; onlangs heeft onze hooggeëerde Heer Prokureur Generaal aan de leden van zijn Parket voorgeschreven, volgens de regels op gebied van strafrechtspleging aangenomen, in burgerlijke zaken ook hun advies in 't Vlaamsch te geven. Voor het Verbrekingshof mocht, in 't begin van dit jaar, onze waarde konfrater Van Dieren de Vlaamsche taal gebruiken. Men mag dus waarschijnlijk wel zeggen dat er daar even veel in 't Vlaamsch als in 't Fransch gepleit wordt...
Dat alles verheugt ons zeer.
Maar worden we nu ontvangen, zooals menschen die met een redelijke aanvraag voor den dag komen, blijft toch de leer van het Verbrekingshof dezelfde: voor burgerlijke zaken is er geen wet, dus is de rechter vrij.

163

Met andere woorden, zou artikel 23 een heel ander karakter hebben dan al de andere artikels uit den tweeden titel van de Grondwet: « Over de Belgen en hun rechten ». Artikel 23 zou den burger in zijn betrekkingen met de overheden niet beschermen, maar wel de overheden totaal vrij laten, wat het gebruik van de taal betreft. Dat stelsel past bij onze instellingen niet, en is gevaarlijk, want het blijft niet alleen de leer, maar is vaak nog de praktijk.
Het werd hier voor de rechtbank van Brussel bijvoorbeeld gewaagd, door onzen oud-voorzitter Borginon, die zooveel voor de Vlaamsche zaak heeft gedaan, in 't Vlaamsch te besluiten. Eerst weigerden de 19 pleitbezorgers daarbij hun ambts-plichten te vervullen. Toen zond onze konfrater een brief aan den Heer Prokureur des Konings, die het toezicht over de pleitbezorgers heeft, en best in staat was de zaak eens en voor goed op te lossen. Er kwam geen antwoord, maar de pleitbezorger door Meester Borginon gekozen, liet hem enkele weken nadien weten, dat hij wel, bij uitzondering, de zaak in onze tweede landstaal wilde bevorderen. Zelfde tooneel in een andere zaak. Men wilde den strijd tot op 't einde toe niet voeren, want men voelde toch, dat het standpunt onverdedigbaar was. Maar men wilde ook niet officieel afzien van de zienswijze van ons hoogste gerechtshof. Dat was taktisch, daar het slechts bij toeval was, dat in twee gedingen, de Vlaamsche pleiters het eens waren, om hun Vlaamsch belang boven het bijzonder belang van hun proces te plaatsen, en het eens waren, om liever maar maanden en maanden te verliezen, dan hun zaak in 't Fransch te laten behandelen. Het ging namelijk om een litteraire zaak, en in de tweede zaak waren de Vlaamsche Oud-Strijders betrokken. Dat gebeurt bij toeval eens; maar over 't algemeen valt er, bij voorbeeld te Brussel, niet aan te denken, het Vlaamsch voor de rechtspleging te gebruiken.
Op 't einde van verleden jaar, toen de nieuwe wetsontwerpen reeds waren neergelegd, velde de rechtbank van Luik nog een vonnis waarin gezegd werd, dat Vlaamsche besluiten voor die rechtbank niet konden aanvaard worden.
In de rechtbanken waar dat geduld wordt, zooals Hasselt, Leuven, Mechelen, Gent en Kortrijk, worden de vonnissen die op Vlaamsche besluiten volgen, schier altijd in 't Fransch opgesteld.
En wordt het Vlaamsch door de rechters gebruikt, — en dat gebeurt slechts te Antwerpen, Oudenaerde, Dendermonde, Brugge, Yper, Veurne en Turnhout, — dan is het arrest dat erop volgt in 't Fransch opgesteld, op enkele uitzonderingen na, sedert de laatste jaren.
Voor zekere kamers van het Hof van Beroep te Brussel, is het dan ook noodig, weet men niet — en dat is algemeen het geval —, dat er drie kamers zijn die de zaken in 't Vlaamsch kunnen behandelen, den Vlaamschen bundel, bestaande uit uitgebreide Vlaamsche briefwisseling, op kosten van de partij te laten vertalen; en de zaak wordt dan maar voorloopig uitgesteld. Wat nog in de laatste dagen van verleden jaar gebeurde...
En dit jaar, voor enkele dagen, werden, door den Voorzitter van de handelsrechtbank te Sint-Nicolaas, vervolgingen tegen stafhouder Orban gevraagd die, in een Vlaamsche zaak, Vlaamsche mededeelingen aan den Voorzitter vroeg.
Als onze franschsprekende konfraters dus van dit gelukkig tijdperk spreken, waar er geen andere wetgeving dan artikel 23 van de Grondwet is, dan is dat omdat ze den toestand niet kennen. Ze weten niet, dat het voor zekere rechtbanken in Vlaanderen onmogelijk is Vlaamsch te spreken, dat men van andere rechtbanken geen Vlaamsch vonnis kan verkrijgen, en dat de toestand voor de Hoven van Beroep ons bitter teleurstelt.
Het luidruchtig optreden van de Vlamingen heeft ze dat nu toch laten gevoelen, en ze bekenen over 't algemeen, dat er een wet moet komen. Die wet zou tot doel hebben, het principieel vervat in artikel 23 van de Grondwet, opnieuw te bepalen, en de taalvrijheid, van het Vrederecht af tot het Verbrekingshof toe, aan den Vlaming te verzekeren. Volgens hen heeft de Vlaming dan niets meer te wenschen, nog minder te eischen.
* * *

Waarom dwangmaatregelen te gebruiken? Waarom nu ook den zin van artikel 23 van de Grondwet te ontkennen? Dat is de groote vraag, en het is daaromtrent, dat de hevigste strijd nog verder zal gevoerd worden.
Laat ons eerst en vooral artikel 23 lezen, en zien dat de vrijheid bestaat, zoolang er geen regeling in zake rechtspleging getroffen is. In recht mogen we dus zeggen, dat totnogtoe het principieel van artikel 23 miskend is geworden; maar verder ook, dat het principieel in zekere mate mag gewijzigd worden, en dat, welke regel de wet ook zou voorschrijven, er daarop, grondwettelijk, niets te zeggen zou zijn.
Maar ik neem dadelijk aan, dat er in ieder geval wat over te zeggen is, als het gaat om het principieel. Wij, Vlamingen, houden fel aan het principieel van de taalvrijheid, zooals het kortbondig in artikel 23 samengevat is. Wij, die onder taaldwang zoo erg hebben te lijden gehad, wij

164

weten onder welk waarlijk gelukkig regime wij zouden geleefd hebben, had artikel 23 zijn vollen zin behouden.
Om van dat regime te genieten, is het, — jammer genoeg, — te laat.
Wij leven in den tijd niet meer, van het eerste wetsvoorstel over taalgebruik in de rechtspleging, het wetsvoorstel van Minister Raickem. Het was logisch en eenvoudig: in Vlaanderen zou de officiële taal van het gerecht het Vlaamsch zijn, tot en inbegrepen het Verbrekingshof van Brussel. Het is al meer dan honderd jaar geleden, dat Rogier hem antwoordde: « Het gerecht moet stelsmatig verfranscht worden ». Een eeuw lang is de verfransching voortgegaan.
Wij staan voor een abnormalen toestand. Abnormale maatregelen dienen genomen te worden.
De onbepaalde vrijheid is de gelukkige toestand van een maatschappij, waar zich nog geen macht heeft gevormd, die het gebruik van de vrijheid onmogelijk maakt. Wanneer die macht bestaat, en een hevigen druk op de uiting van de vrijheid uitoefent, dan is het slechts met dwangmaatregelen, dat men den zwakste verlost en beschermt.
Het is de geschiedenis van al onze sociale wetten. Men vertelde, dat de werkman graag 12 uur werkte, en toch heeft men hem gedwongen zich met 8 uur tevreden te stellen, al was hij vrij zulks vanzelf te doen, als hij het goed achtte. De huurling was vrij geen te hooge prijzen te betalen, en toch heeft men goed gevonden, zijn vrijheid door dwangmaatregelen te beschermen.
De dwangmaatregelen werden genomen, omdat de enkeling niet bij machte was, in de bijzondere omstandigheden waarin hij werk of een woning moest vinden, zijn eischen op den voorgrond te brengen. De dwangmaatregelen werden genomen, omdat zijn bescherming als enkeling met het algemeen belang gepaard ging, en dat de enkeling soms ook tegen zichzelf moet beschermd worden.
Zoo ook in zake rechtspleging.
De Vlaming die met het gerecht te doen heeft, of het gerecht noodig heeft, kan zijn grieven niet uiteenzetten en zijn verontwaardiging niet uitdrukken — en hij denkt er eigenlijk niet aan. Door het bijzonder belang van zijn proces gedreven, legt hij zich neer bij de doenwijze van zijn raadsman, volgt hij geduldig de gebruiken van de gerechtsdienars, pleitbezorgers, enz..., onderwerpt zich aan de regels die algemeen worden toegepast door de rechters die over zijn zaak zullen beslissen. Het is pas wanneer zijn proces gedaan is, dat hij treurig aan zijn algemeen belang van Vlaming denken zal.
Dat algemeen belang vergt, dat de taal van het gerecht zijne taal zou zijn, de taal van zijn volk; vergt, dat men bij ieder proces niet zou moeten strijden, om in die taal verhoord en gevonnisd te worden.
Het algemeen belang eischt, dat de rechtzoekende volle vertrouwen in zijn raadsman en zijn rechter hebben zou. Het is niet mogelijk, als die raadsman en die rechter hem niet best begrijpen, en in hunne persoonlijke uitingen, ter zitting of bij het verhoor der partijen, altijd van een andere taal gebruik maken, een taal die de rechtzoekende niet begrijpt.
De Vlaming moet den indruk niet hebben, dat de hoogstaande menschen met wie hij toevallig in aanraking komt, het Vlaamsch slechts gebruiken om hem te verstaan — min of meer te verstaan, — en dat ze, daarbuiten, een heel andere kultuur dan de zijne genieten. De Vlaming moet den indruk niet hebben, dat die hoogstaande menschen zoo maar een oogenblik lijk achter een winkel, te zien zijn; dat de waarlijke taal van hun ambt een andere is dan degene die de Vlaming spreekt en begrijpt.
Het algemeen belang van Vlaanderen is, dat zijn rechtsgeleerden grondig de Vlaamsche taal kennen, dat het Vlaamsch de taal van hun kultuur zijn zou, en dat ze die kultuur in het Vlaamsche land verspreiden.
De Vlaming weet dat, maar hij kan er, als enkeling, niet voor strijden.
Zijn raadsman, zijn rechter, vormen juist die macht, die zijn volkomen vrijheid onmogelijk maakt. Als hij tegenover hen, die verfranscht zijn, slechts zijn bloot recht heeft, dan bestendigt zich, op weinig na, de huidige, onduidelijke toestand.
Het is tegen hen in, dat de dwangmaatregelen moeten genomen worden.
Waarom? Is het omdat ze geen besef hebben van hun sociale rol? Zeker niet. Wat zou ons dagelijksch leven zijn, zoo wij, advocaten en rechters, eenieder volgens zijne meeningen en levensopvattingen, niet overtuigd waren onze sociale rol te vervullen? Neen, daarom is het niet. Ik zou zelf durven zeggen integendeel. Ze gelooven aan hun sociale rol, maar die rol is verkeerd begrepen, en levert verderfelijke resultaten op.
De franschsprekende Vlaamsche rechtsgeleerden wenschen met de verfransching voort te gaan; zij meenen, dat ze zoo de waarlijke kultuur dienen, die slechts de kultuur van een uitgebreide taal zijn kan, en dat ze zoo de taal van de wetenschap dienen, die in België, land van Fransche wetboeken, slechts het Fransch kan zijn.
De oud-voorzitter van onze zuster-konferentie schreef, toen hij in het artikel waarvan ik daar-

even gewaagde, tegen de taaluitzondering protest aantekende:

« Dans nos milieux, je n'ai pas rencontré un juriste d'expérience, fût-il flammingant, qui pût donner son approbation à pareil bouleversement ».

Het zal altijd voor ons een raadsel blijven, welke Vlaamschgezinde rechtsgeleerde, zijn afkeer voor de omwenteling van Van Isacker heeft geuit: maar het feit zelf dat het raadsel onoplosbaar mag worden genoemd, schijnt me kenschetsend. Het is voor onzen konfrater buiten twiifel, dat een ervaren jurist, al was hij Vlaamschgezind — wat gebeuren kan —, er niet eens aan denken zou, de Vlaamsche taal in evenwicht te brengen met het Fransch.

Onze franschspreekende konfraters, al weten ze, — sedert kort, — dat er een Vlaamsche literatuur bestaat, hebben niet de minste voeling met de Vlaamsche kultuur, en denken er zelfs niet aan, dat die bestaat en uitgebreid kan worden.

Het innigst gevoel van onze franschspreekende konfraters, en ons innigst gevoel, zijn volstrekt tegenstrijdig. Zij begrijpen niet, dat we niet alleen voor ons, volledig rechtsherstel vragen, maar dat ook voor onze kultuur willen. Zij kunnen het niet begrijpen, en gaan dus, blindelings, met de verfransching voort.

Dat men in mijne woorden, niet het minste misprijzen zie. Het is juist, omdat zoo breede geesten als degene die ik als voorbeeld heb genomen, niets van onze kultuur kennen of voelen, niets van den toestand afweten, 't is juist omdat ik aan zulk een hooggevaardenden magistraat als wijlen Prokureur Generaal Mestdagh de ter Kiele denk, dat ik meen te mogen zeggen:

Onze advokaten en rechters moeten tegen zichzelf beschermd worden.

Zij gelooven aan een Fransche beschaving in Vlaanderen. Wij weten, dat de Fransche kultuur, als volkskultuur, in Vlaanderen failliet is. En wij zien dat, in den huidige toestand van zwakheid van de Vlaamsche kultuur, de Vlaamsche juristen juist aan de volkstaal hare kulturele macht ontnemen. Wij willen van de rechtsgeleerden de dienaars maken van de volkskultuur. De verfranschte « élite flamande », die buiten het Vlaamsche volk staat, en op het volk gezag uitoefent, kan dat eeuwig beletten:

Daarom dwangmaatregelen.

Die dwangmaatregelen, die erop neerkomen het ordewoord « In Vlaanderen Vlaamsch » tot een werkelijkheid te maken, zullen we kortbondig bespreken. Doch eerst, moeten we op een paar opwerpingen antwoorden; namelijk:

De « echte » rechtzoekenden spreken Fransch, en

De Vervlaamsching van de besturen en het rechtsweten in Vlaanderen, scheurt België in twee.

Het antwoord op die twee meeningen is eigenlijk hetzelfde.

Sedert het begin van de twintigste eeuw, en vooral in de laatste tien jaren, wordt Vlaanderen, op nijverheidsgebied, het levendigste deel van België. Ik wil enkel wijzen op de mechanische glasnijverheid, de mechanische baksteennijverheid, het voortbrengen van radium, de veranderingsindustrie van de onbewerkte stoffen uit Belgisch Kongo, rondom Antwerpen, en het in gang zetten van de Kempische mijnen. De Waalsche technici en geschoolde werklieden, het Waalsch kapitaal, en het kapitaal van de centralistische Belgische banken, wijken naar Vlaanderen uit.

Zoo ook wat den landbouw betreft. Oppervlakkig, blijft de verdeling van het grondbezit dezelfde. Het groot verschil met het verleden, ligt daarin, dat het centralistisch kapitaal, in samenwerking met den Boerenbond, den landbouw technisch zoo grondig gewijzigd heeft, dat de landbouw, voorheen kleinbedrijf, thans met den groothandel verbonden is en intensief voor den uitvoer werkt.

Het beschavingspeil is gewijzigd. Er vormt zich zeer snel een kleinburgerij waarop het centralistisch kapitaal moet steunen: een burgerij van technici, bestuurders, enz... De belangrijkheid van die industrialisatie en van de vorming van die nieuwe burgerij, kan men gewaar worden aan een groot aantal sociale veranderingen. Bij voorbeeld het feit, dat de bevolking van jaar tot jaar minder toeneemt, dat de bezittende klassen rijker worden, zooals de belastingscontrole dat vaststelt... en de Standaard het voortvertelt, enz...

Maar de nieuwe burgerij die zich vormt, bezit de Fransche traditie niet van de grootburgerij; zij is door en door Vlaamsch. Het politieke versinsel van de Vlaamsch Nationalistische Partij kan ervan getuigen.

De leiders van de groote firma, de leiders van de Belgische banken, hebben dat best begrepen. Het is hun duidelijk geworden, vooral door de revolutionaire daad van de Bormsverkiezing, dat de eenheid van België niet meer op verfransching van Vlaanderen kan worden gebouwd. Ik zeg wel gebouwd, want die heeft nooit, zooals nu, in de werkelijkheid van het economisch leven, een vaste basis gehad. De kleine burgers, die min of meer onafhankelijk zijn, die het dagelijksch bestuur van alle vennootschappen en maatschappijen in handen hebben, die « echte » rechtzoekenden, die doorleven hun kulturele revolutie. Het groot kapitaal, dat op hen steunt, legt er zich bij neer, en bestrijdt de Vlaamsche wetsvoorstellen niet meer.

Hoe meer die twee eenheidskrachten ineengeschaald worden, hoe meer konservatief de groote menigte van de Vlaamschnationalisten worden zal. De politieke strijd zal een scherper sociaal karakter krijgen, en dat ook in samenhang met de industrialisatie en de technische veranderingen van den landbouw. Maar dat is wat anders...

Spreken we thans alleen over het heden, en stellen we nog eens vast, dat degenen die zich het moeilijkst aan de nieuwe omstandigheden zullen aanpassen, juist de rechtsgeleerden zijn.

Laat ons in de naaste toekomst blijven, om te bepalen wat er, met de ervaren rechtsgeleerden en met ons, gebeuren zal.

De inwendige revolutie, uitgelokt door de Vlaamschnationalisten, zal, wat het gerecht betreft, haar doel bereiken.

De wet zal streng zijn, en heel de macht van de rechtsbedeeling in de handen van de vervlaamschers tegen de verfranschers leggen. Die macht behouden ze. Daarvan overtuigd, zullen ze, zullen we, lijk alle revolutionairen die iets van hunne zaak kennen, voorzichtig en trapsgewijze, van onze nieuwe macht gebruik maken.

Het leven zal aan geen magistraat, aan geen gerechtsdienaar, aan geen advocaat, onmogelijk gemaakt worden. Al de voorrechten die ze nu bezitten, die mogen ze behouden; en dat zal het einde van mijn rede zijn: de toepassing.

Wat de toepassing betreft, spreek ik natuurlijk over niets anders dan de groote principes. Die vind ik in de wetsvoorstellen van den heer Romsée voor de Vlaamschnationalisten, in de amendementen Marck voor het grootste deel van de Katholieke Partij, en in het officieus voorstel waarover de socialistischen schenen eens geworden.

Det wetsvoorstellen Van Isacker en Janson, — al waren deze laatste technisch zeer goed uitgewerkt —, laat ik varen, daar het groote principe zijn moet, — ik meen het genoeg te hebben verklaard —, dat noch de rechter noch de raadsman over de toepassing van de Vlaamsche procedure zou mogen beslissen. En evenmin de partij als de raadsman. Ofwel verschijnt ze persoonlijk, en dan verkiest ze zeker in Vlaanderen de Vlaamsche rechtspleging, ofwel laat ze zich door een advocaat vervangen, die dan in haar naam, meester over de keuze der taal zou blijven, en het Vlaamsch niet zou kiezen. Dat is juist te vermijden.

De taal van de rechtspleging moet de taal van de streek zijn. Wanneer die niet gebruikt wordt, is de procedure nietig, en moet dat van ambtswege, en dus in elken stand der zaak, door den rechter uitgesproken worden.

Voor den aanlegger, die gebruik maakt van een privaatrecht, maar die zich moet neerleggen bij de regels der rechtspleging die van openbare orde zijn, geldt dat in volstrekte zin.

Voor den verweerder, is de toestand verschillend. Het schijnt me heel zonderling, hoe dikwijls men geschreven heeft, dat de toestand niet te vergelijken was met den toestand op strafrechtelijk gebied, waar de verweerder, de betichte, de hoofdrol speelt, en — nu al dikwijls, en in de toekomst altijd —, over het gebruik van de taal beslissen mag. Bij de burgerlijke rechtbank, schrijft men, is het belang van den aanlegger even groot als dat van den verweerder. Zeker. Maar het is niet omdat de dieven, de moordenaars en de autovervoerders ons meer belang moeten inboezemen dan de slachtoffers die hun schadevergoeding te vragen hebben, dat de strafvordering zoo ineen zit. Het is omdat de publieke en de burgerlijke partijen daar, lijk de aanlegger voor de burgerlijke rechtbank, een heele reeks procedureelregels moeten naleven, voor ze de straf of de vergoeding bekomen, die de betichte van den eersten dag af, schuldig was. De rechtspleging komt, tusschen de klacht of de dagvaarding en de ten uitvoerlegging van het vonnis of het arrest, om den betichte of den verweerder tegen de gevaren van een te vlugge veroordeeling en uitvoering te beschermen.

De verweerder dient dus, — zooals in strafzaken, zooals voor elke andere procedure, — wat betreft de taalwet, beschermd te worden.

Waar de bevolking ongeveer in dezelfde mate de twee talen gebruikt, — en dat geldt alleen voor Groot-Brussel, — heeft de verweerder, in limine litis, de keus van de taal van het geding. In geval van betwistingen tusschen verschillende verweerders, is het de rechtbank die daarover beslist, zooals nu in strafzaken.

Daar waar slechts eene taal door de groote meerderheid van de bevolking gebruikt wordt, zal de verweerder daar noodzakelijk in die taal worden gehoord. Zeker niet. Men heeft heel juist doen opmerken, dat verweerder altijd aan de bevoegdheid ratione loci mocht verzaken, en dat blijft de regel. En ik ga verder. Om hem volkomen te beschermen, zou hij zelfs een verandering van de bevoegdheid ratione loci moeten kunnen vragen, in limine litis, en zonder invloed op verjaring of verval. Het zou hem mogelijk moeten zijn, de zaak te doen verzenden naar de dichtstgelegen anderstalige rechtbank.

Er valt niet te vreezen, dat de verweerder van zijn recht moedwillig of te kwader trouw gebruik zou maken, daar het verzenden voor hem groote moeilijkheden meebrengt. De wet zou ook voorzien, dat wanneer hij zulks zou gevraagd hebben, de zaak definitief op tegenspraak zou worden behandeld. En het is vanzelfsprekend, zooals het socialistisch ontwerp het vaststelt, dat men op voorhand van die exceptie zou mogen afzien.

Het socialistisch stelsel beschermt beter den verweerder dan het stelsel Romsée. Maar ik voeg erbij, dat onze geachte konfrater gelijk heeft, de regels der bescherming van den verweerder op den aanlegger toe te passen, wanneer zijn tegenstrever een openbaar bestuur of een handelsvennootschap is, daar de zwakste partij dan zeker de aanlegger is. In dit geval en in dit opzicht des te meer, daar de openbare besturen of de vennootschappen gemakkelijk het noodige kunnen doen, om den enkeling te begrijpen, maar ook gemakkelijk de verandering zouden kunnen vragen, dank zij de talrijke diensten waarover zij beschikken.

Over het principieel, zijn al de Vlamingen het eens. Op het twaalfde Kongres van den Katholiek Vlaamschen Landbond, werd de heer Marck toegejuicht, toen hij verklaarde dat er geen uitzondering mocht zijn op het gebied van taalgebruik, zelfs bij akkoord der partijen. Nochtans las ik, in verscheidene teksten, het vierde amendement Marck, door de Centrale Commissie van de Kamer aangenomen, en zag ik, dat er daarin sprake van was, de andere landstaal te gebruiken op aanvraag van den verweerder. (En zonder verzending). Is het een vergissing, ik weet het niet. Maar ik weet, dat de Vlamingen heel wat anders hebben toegejuicht, en zulks in ieder geval, om de principieelredenen die ik vlug heb behandeld, niet mogen aannemen.

Stellen we nu, dat de Vlaamsche of de Fransche rechtspleging ingezet is.

Alles geschiedt dan in dezelfde taal.

Met inbegrip van de verslagen der deskundigen die, wanneer ze voor het gerecht verschijnen, een publiek ambt bekleeden.

Om geen tweede, anderstalige rechtspleging, naast de officieel te zien ontstaan, wordt het exequatur slechts verleend aan scheidsrechterlijke vonnissen, die opgesteld zijn in de taal van de streek waar de scheidsrechter gehuisvest is.

De getuigen worden in hunne taal verhoord, en hun getuigenis wordt vertaald, wanneer een der partijen de rechter of de griffier, de tweede landstaal niet begrijpt.

Vonnissen en arresten, met inbegrip van de arresten van het Verbrekingshof.

De hooggeachte heer Janson, oud-Minister van Rechtswezen, merkt heel juist op, in zijn toelichting tot het speciaal wetsontwerp over het gebruik van de talen voor ons hoogste gerechtshof, dat de rechtspleging voor het Verbrekingshof in het belang van de wet in werking wordt gebracht. De partijen verdedigen daar, theoretisch, geen beperkte belangen, en kunnen er dus geen bezwaar tegen hebben, dat deze of gene taal gebruikt wordt. Best. 't Algemeen belang zal ons dus leiden. 't

Algemeen belang eischt, dat het belangrijkste arrest in een zaak zoo precies mogelijk aan de vorige vonnissen en arresten zou beantwoorden, en verder ook, dat de Vlaamsche burger rechtstreeks zou genieten van de wijsheid, die onze hoogste magistraten in hun arresten samenvatten.

En nu de organisatorische kant.

In Vlaanderen en te Brussel worden Vlaamsche kamers samengesteld, met de magistraten die het Vlaamsch examen hebben afgelegd, of die het Vlaamsch machtig zijn. Zijn er te weinig, zooals bij het Hof van Beroep te Luik, dan worden, volgens de noodwendigheden, benoemingen gedaan.

Die benoemingen kosten niets. Inderdaad, komen de franschspreekende rechters te Brussel of in het Walenland te pas, om de nieuw verzonden zaken te behandelen, maar vooral om de achterstallige zaken van de baan te helpen. Hoe gauwer de zaken afgedaan worden, hoe gauwer ook komen de kosten van het geding, registratie, enz... de kas van den Staat vullen. Hoe gauwer het geding afgelopen is, hoe meer zaken bij de rechtbanken worden ingeschreven. De traagheid van de rechtspleging is wat het meest de pleiters tegenhoudt proces te voeren, of voort te voeren, en is ook het nadeeligst voor den Staat.

Ik koester misschien illusies, maar denk toch dat het ons geen kwaad kan doen, meer rechters te hebben, en dat bezuinigingen elders kunnen gedaan worden.

Een enkele maal, bij uitzondering, mogen de magistraten, die de wet over de rechterlijke organisatie inroepen, verplaatst worden. De taal-onkundigheid wordt beschouwd als een belemmering om in een Vlaamsch gerechtshof te zetelen, maar reorganisatie op een groote schaal rechtvaardigt die verplaatsingen.

De pleitbezorgers mogen weigeren hun ambt te verleen, als ze het nog gewenscht achten. Zoo noodig, gaat men tot nieuwe benoemingen over. En de advokaten?

Die zijn door den Staat niet bezoldigd; die worden tot geen publiek ambt benoemd. Hunne zwakheid en hunne macht bestaat daarin, dat ze onafhankelijk zijn. Ik meen dat men ze onafhankelijk moet laten, en wat hun ambt betreft, volledig vrij: tenminste degenen die nu al ingeschreven zijn, en die hun diploma eens en voor goed bezitten.

De Belgische Staat heeft het hun onmogelijk gemaakt hunne studiën in 't Vlaamsch te doen; het ware niet logisch dat men van hen zou eischen, dat ze van het Vlaamsch een voldoende kennis zouden hebben, niet alleen om schriftelijke stukken op te stellen, zooals de pleitbezorgers, maar om te spreken en te redtwisten, in de moeilijkste omstandigheden: een rechterlijk debat.

Ik weet dat mijn Vlaamsche vrienden heel ingenomen zijn met het stelsel Marck, dat aan den advocaat vijf jaar tijd geeft, — als hij jong genoeg is, — om het Vlaamsch aan te leeren, en hem dan de taal opdwingt. Ze vreezen dat er anders nevens de schriftelijke procedure, een mondelinge procedure zou ontstaan, die de belangrijkste zijn zou, en de Fransche taal toch op den voorgrond zou houden.

Dat meen ik verkeerd. Indien men aanneemt, dat de rechter in 't begin een ingewikkelder taak zal hebben, door het gebruiken van een taal die hij, te praktisch of te kunstmatig, kent, dan is het ook aan te nemen, dat de rechter er een groot belang aan zal hechten, door de besluiten en de uitleggingen van den advocaat, in de taal van het geding, geholpen te worden. Nooit zal de schriftelijke procedure juist zooveel belang hebben, als in de toekomstige jaren, in Vlaanderen.

De advocaat, die verandert met de procedure. In Vlaanderen zal hij niets anders hooren dan Vlaamsch. Binnen enkele jaren zal een advocaat, in 't Vlaamsch land, te beschaaft zijn over zijn onwetendheid, om er nog in 't openbaar blijk van te geven.

En te Brussel, dwingt men hem niet in 't Vlaamsch te pleiten, dan is het te vreezen dat hij alles doen zou om de zaak voor de Fransche kamers te laten inschrijven. Hij zou minder strijd lustig zijn wanneer de Vlaamsche zaak voor hem een goede les zou zijn, waar de pleitbezorger en de rechter voor hem zijn werk in 't Vlaamsch zouden overzetten. Verder ook, vind gij niet dat wij het al moeilijk genoeg hebben hier ordentelijk onze taal te spreken, zonder nog een derde taal op den voorrang te brengen: het Brusselsch?

De kaart van onze rechterlijke arrondissementen moet ook gewijzigd worden. Zoo zouden Groot-

Brussel en Noord-Brabant moeten gesplitst worden. Indien ik dat zeg, al heeft het hier weinig belang, is het omdat de wetsontwerpen dien kant van de zaak eenvoudig schijnen te vergeten.

Waarop we nog een oogenblik onze aandacht moeten vestigen, is het principieel, centralisatie of decentralisatie. Blijven de Hoven van Beroep in kamers verdeeld, of ware het niet beter ze te splitsen, en hoe is het in dat opzicht met het Verbrekingshof gesteld?

In een democratische maatschappij, zijn de belangen zeer uiteenlopend; het verantwoordelijkheidsbesef bestaat, om die reden, vooral daarin, dat men bang is iemand met een zware verantwoordelijkheid te belasten of zelf die verantwoordelijkheid op zich te nemen; dat leert ons bij voorbeeld de hevige strijd tegen het stelsel van den enkelen rechter. In een democratische maatschappij is de verdeling van de staatsmacht eng verbonden met een rechtstreeksch toezicht, van wat men de openbare meening noemt; dat toezicht, zou de staatsbesturen beletten een doorgevoerd politiek te voeren, ging het niet gepaard met een groote centralisatie. Om die redenen, schijnt me een decentraliserend stelsel nu niet van pas.

Het eenvoudigst ware, om de eenheid van de rechtspraak te behouden, om het minst tot het aanleeren van de tweede landstaal te dwingen, het Hof van Beroep te Gent geheel te vervlaamschen, het Hof van Beroep te Luik geheel te verfranschen, en slechts de tweetaligheid bij het Hof van Beroep te Brussel te behouden. Noord-Limburg komt dan natuurlijk bij Brussel. De raadsheeren in het Hof van Beroep te Brussel zouden zelfs allen de twee landstalen niet moeten kennen; dat zou slechts geëischt worden van de raadsheeren in het Verbrekingshof.

In 't kort ziet men dus, dat we zoo weinig mogelijk aan de huidige toestanden veranderen: het centraliserend stelsel is een waarborg voor de wetenschappelijke traditie van onze rechtspraak, maar wordt op zulke wijze aangepast, dat de tweetaligheid het minst mogelijk wordt opgelegd.

Wij denken nochtans, dat later, decentralisatie wenschelijk zijn zal. Wij duiden het aan; voor ons gaat het gepaard met een nieuwen vorm van staatsgezag, met de radikale hervormingen die ons uit de crisis van onze beschaving zullen helpen.

Wij duiden het aan om zoo volledig mogelijk te zijn, en geen misverstanden te verwekken, maar dat zou de stof voor eene nieuwe redevoering zijn...

Ik ben al reeds te lang geweest, — en ik vraag U me te verontschuldigen, — maar het was om mij zoo goed mogelijk te doen begrijpen.

Het zou me zeer spijten, moest ik den indruk laten, hier te zijn opgetreden om al wat Fransch of franschgezind is aan te vallen.

Ik heb getracht te toonen, zonder wat scherpe woorden weg te laten, als ik het noodig achtte, waarom de Vlamingen zoo vurig ten strijde gaan. Ik hoop te hebben getoond dat ze geen franschhaters zijn, en dat ze er geen belang aan hechten, het Fransch en de franschspreekende geleerden uit Vlaanderen te jagen. In tegendeel hoop ik te hebben getoond dat hun overtuiging is dat:

De tweetaligheid in Vlaanderen den toestand bestendigt: een taal voor het volk, en een taal voor enkele gezaghebbenden en geleerden;

Eentaligheid wil zeggen: het Vlaamsch wordt een cultuurkracht, en het Fransch een tweede taal, die een goedgeschoold volk altijd aanleeren zal.

Om tot eentaligheid te geraken, om in Vlaanderen de kultuur te verspreiden, een hinderpaal moet verdwijnen: de Fransch eentaligheid van de sociale macht, de intellectuelen.

Moest ik toch den indruk geven tegen iets te hebben gesproken, dat het dan ware tegen de taalwetten.

Ik wil daarmede eindigen. Den dag dat het Vlaamsch als kultuurtaal heelemaal, in rechte en in feite, haar plaats heeft veroverd, den dag dat hier, bij voorbeeld, te Brussel, het Vlaamsch in evenwicht zal gekomen zijn met het Fransch, als taal van de beschaving, dien dag hebben de taalwetten geen zin meer, en worden ze niet meer toegepast.

Dat die gelukkige dag zoo gauw mogelijk kome. Dat zal nu niet meer van onze Fransche juristen afhangen, maar van ons, van onze wilskracht, en ons geestdriftig vertrouwen in de heldere toekomst onzer moedertaal.

RECHTSPRAAK

HANDELSRECHTBANK VAN BRUGGE

3 FEBRUARI 1931

Voorzitter: Mr Marcel Saenen
Referendaris: Mr Ed. Maertens
Pl.: Mr Axters t/ Sabbe q. q.

HUWELIJKSGEMEENSCHAP — TERUGVORDERING VAN INBRENG — VROUW SCHULDEISCHERES IN HET FAILLISSEMENT VAN HAAR ECHTGENOOT — NOODWENDIGHEID VAN GELOOFWAARDIGE AKTE OF INVENTARIS.

I. Om haren eisch te doen aanvaarden op de gemeenschap, moet de vrouw, tegen de gefailleerde massa van haar echtgenoot, krachtens art. 1499 en 1510 B. W. authentieke bewijzen leveren.

II. De bevestiging van het bestaan van een bruidschat zelfs in een huwelijkskontrakt is geen bewijs dat het opgegeven bedrag bestond en in de gemeenschap is gestort; in geval van faillissement eischt art. 560 Handelswb. dat de vrouw door boedelbeschrijving of andere authentieke akte de eenzelvigheid bewijze van de roerende goederen die zij terugvordert als inbreng of als schenking of nalatenschap, zelfs zoo zij er de waarde van terugvraagt.

Vrouw S. tegen curator faillissement S.

Aangezien de eischeres, vrouw van den gefailleerde:

1° vraagt om aanvaard te worden in de lasten der failliet L. als schuldeischeres voor 110.000 frank;

2° de teruggave vordert van eene reeks meubelen die haar zouden geschonken geweest zijn door hare moeder of, indien dit onmogelijk is, vraagt om aanvaard te worden voor 40.000 frank onder de gewone schuldeischers;

Aangezien de eischeres beweert, dat het onder meer door haar huwelijksverdrag bewezen is, dat zij voor 150.000 frank in geld, in waarden en in meubelen ingebracht heeft, dewelke allen besteed werden in den handel van haren echtgenoot;

Aangezien dit huwelijksverdrag op 20 Maart 1929 te Elsene bij openbare akt van Notaris Moulin verleden werd;

dat deze akt in het artikel 5 vermeldt, dat de eischeres verklaart, dat zij een som van 150.000 frank bezit en als eigen goed voor zich behoudt;

Aangezien deze verklaring wel degelijk bewezen is, doch dat de huwelijksakte niet vaststelt, dat deze bruidschat dan bestond, noch dat zij in de handen van den gefailleerde gegeven werd;

Aangezien de curator besluit, dat volgens artikel 560, wanneer de echtgenote

van een gefailleerde huismeubelen terug eischt, die door de echtgenooten gebruikt waren, zij de eenzelvigheid derzelfde en haar eigendomsrecht moet bewijzen door een boedelbeschrijving of door een anderen authentiekten akt;

Aangezien de eischeres dit bekent en vraagt om, wat de huurmeubels betreft, aanvaard te worden als schuldeischer;

Aangezien zij eerst het bestaan van haren bruidschat zoo in goederen als in geld en in waarden, dient te bewijzen door een authentiekten akt, dat de andere bewijsmiddelen die zij wil aanvoeren zonder kracht zijn en niet kunnen dienen (Cass. fr. 22-11-86; D. 87-I-113; id. 5-2-1908; D. 1908, I. 353. — Artikel 560 faillietwet — art. 1499, en 1510 Burg. Wetboek; Cf. Locré, Espr. code comm., boek 6, bl. 113);

Aangezien het overigens maar redelijk is, dat men dezelfde soort van bewijzen vereischte, wanneer de echtgenoot den eigendom van roerende voorwerpen opvoert en wanneer zij de waarde van deze voorwerpen wil teruggeischen en als schuldeischeres optreedt;

Zij moet immers haar eigendomsrecht bewijzen, voeraleer zij de waarde van haren bruidschat mag opeischen tegen den curator;

Aangezien de echtgenoot van den gefailleerde, volgens het art. 551 van het oude handelswetboek, door authentieke akten moet bewijzen dat zij penningen ingebracht had, als bruidschat, om te genieten van het wettelijk hypotheccair recht op het onroerend goed van haren echtgenoot, dat dit beginsel overgenomen werd in het huidige artikel 559, dat het ook toepasselijk is wanneer de vrouw geen onroerend goed vindt, op naam van haren man, en optreedt als gewone schuldeischer;

Dat de aard van de bewijsmiddelen, die haar opgelegd zijn, altijd dezelfde moet blijven voor al hare schuldvorderingen en niet mag verschillen volgens den oorsprong of het voorwerp van deze schuldvordering;

Aangezien de bloote bevestiging van het huwelijksverdrag dat de echtgenoot 150 duizend frank in eigendom bezit, niet kan gelijkgesteld worden met een omstandige boedelbeschrijving, die de wet vereischt, en waarin de verscheidene bestanddeelen van de bruidschat volgens hunnen aard en met hunne schatting beschreven worden (Brussel, 25 Mei 1871 Pas. 1871, 2, 310; Cass. fr. 5 Febr. 1908, D. 1908, I. 353);

Aangezien deze zienswijze nog bevestigd wordt door het artikel 557 der faillietwet, dat de curator terecht inroept tegen de schuldvordering; dat luidens dit artikel al de voordeelen vervallen welke aan de echtgenoot van den gefailleerde toegekend worden in het huwelijksverdrag, indien haar man een koopman was bij de voltrekking van het huwelijk, zooals hier het geval is, dat het betwist artikel 5 van het huwelijksverdrag niet anders in dan een verdoken voordeel om eens een deel van de fortuin te onttrekken aan de schuldeischers; dat deze wetsbepaling voor doel heeft den koopman te beletten welkdanige voordeelen aan zijne vrouw toe te kennen, die op de kosten der schuldeischers zouden betaald worden; bij voorbeeld, met in het verdrag, het bestaan van een bruidschat te erkennen, die hij niet ontving (Zie Locré Espr. C. comm. Bl. 100, boek 7);

Dat het daarom is dat de wet zoo streng is in het aanvaarden van bewijsmiddelen; Aangezien het bestaan van eene bruidschat naar den eisch der wet niet bewezen zijnde, het nutteloos is na te gaan, of de eischeres deze bruidschat aan den gefailleerde wel afgegeven heeft;

Dat er ten overvloede vluchtig mag bemerkt worden, hoe weinig beslissend het is, aan te halen dat de eischeres vroeger een brandkas in een bank in huur had, dat de gefailleerde waarden afgegeven heeft aan zekeren Pallan, als waarborg van een verhuring of zelfs dat de eischeres een verhuizing van meubelen betaald heeft, wat zij vermoedelijk gedaan heeft met het geld van haren man, daar zij hem werkdag bijstond in zijn handel, zie de art. 555 en 557 faillietwet;

Aangezien er hieruit blijkt dat de vordering niet gegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank verwerpt de vordering als ongegrond.

Verwijst de eischeres tot de kosten van het geding.

NOTA. — Dit vonnis is voornamelijk gemotiveerd door het wantrouwen tegenover de vrouw van den gefailleerde die dezen in zijn handel bijstond. Het komt wel overeen met de rechtspraak al zijn de grondbeginselen, die erin bevestigd zijn, niet onomstootbaar juist in alle gevallen.

Het vroeger recht was niet zoo streng, voor het bewijsrecht der vrouw die haar eigen goederen opvoerde. In de XVIIIe eeuw, kon zij de samenstelling van haar eigen patrimonium volgens het gemeen recht bewijzen. Het B. W. is strenger. Art. 1499 eischt boedelbeschrijving of staat in

goeden vorm, omdat alle roerend goed vermoed wordt aanwinst te zijn, onder het stelsel der gemeenschap van aanwinsten. Het Handwb. art. 560 eischt, in geval van faillissement een inventaris of een andere authentiekten akte.

De Franse rechtspraak, tot 1924, interpreteerde art. 1499 alsof het vermoeden erin aangehaald « juris et de jure » ware. De Belgische rechtspraak heeft zachtere toepassing aanvaard. Zelfs wanneer de vrouw staat tegenover de schuldeischers der gemeenschap, doch niet de roerende goederen in natuur opvoert en zich vergenoegt met den eisch van hunne waarde. Een arrest van het Hof van Verbreking van 7 Februari 1895, Pa. I. 91, stelt vast dat eene opsomming van roerende goederen met globale aanduiding van waarden in een huwelijkskontraakt den inventaris niet vervangt. Doch impliciet wordt niet uitgesloten, dat de vrouw haar recht behoudt op de waarde, die aldus werd vastgesteld.

Wat men vermijden wil, is het bedrog waarvan de schuldeischers het slachtoffer zouden kunnen worden, door een valsche vordering van wege de vrouw. Maar men mag niet al te lichtelijk alle voordeelen aan de schuldeischers verleenen, ten nadeele der vrouw, wanneer deze ten minste te goeder trouw voor haren bruidschat als schuldeischeres verschijnt.

De Rechtbank van Brugge verwerpt de bevestiging in het huwelijkskontraakt opgenomen, als een verdoken voordeel aan de vrouw toegekend, met het doel éénmaal een deel van de fortuin aan de schuldeischers te onttrekken. Misschien is dit juist gezien. Maar wordt niet dikwijls in de praktijk in het huwelijkskontraakt de nauwkeurige beschrijving opgenomen van slaapkamers en salons, zilverwerk en publieke fondsen, die de aanstaande echtgenoot misschien wel hoopt later te krijgen, doch op het oogenblik dat het huwelijkskontraakt opgemaakt wordt, niet bezit. En wanneer dan dit gebruikelijke beding volgt: « door het huwelijk erkent de echtgenoot deze inbrengen ontvangen te hebben » — zal men dan niet verplicht zijn art. 1499 toe te passen?

Het konflikt tusschen de vrouw en de schuldeischers van den echtgenoot is op onvoldoende wijze opgelost door B. W. 1499.

Ook heeft de Franse wetgever een einde gesteld aan de moeilijkheden door de wet van 29 April 1924. De nieuwe tekst heeft het vermoeden van aanwinst in art. 1499 tot vermoeden « juris tantum » hervormd, zoodat de vrouw hare rechten kan doen gelden zonder door de schuldeischers uitgesloten te worden. Zelfs in geval van faillissement, kan zij, mits hare goede trouw erkend zij, de waar van haren inbreng opvorderen. (Planiet et Ripert, T. VIII. Blz. 473. Gunzburg, Het Huwelijkskontraakt, Blz. 211 sq.). N. G.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN DENDERMONDE

28 NOVEMBER 1931

Voorzitter: Mr Van Ginderachter
Rechters: Mr Van Wincel en Matthijs
Pl.: Mr Van Haelst t/ Mr Verwilghen

EIGENDOMSRECHT — BEPERKING — TWEEWOONST — AFBRAAK VAN EEN DER TWEE HUIZEN — RECHTEN VAN DEN AANPALENDEN EIGENAAR — SCHADEVERGOEDING.

- 1) Het eigendomsrecht is niet onbegrensd en deszelfs uitoefening is beperkt door de verplichting voor den titularis het gebruik van eens anders recht te eerbiedigen.
- 2) Wanneer een en zelfde gebouw twee woningen uitmaakt en aldus al de eigenschappen van eene « tweewoonst » bezit, mag de eigenaar van een dezer woonhuizen hetzelfde slechts afbreken mits de kosten te dragen der werken die vereischt zijn om het invallen of beschadigen van buurman's huis te voorkomen.

Brodin t/ De Meyer

Gehoord de partijen in hunne middelen en beslitselen;

Gezien de processtukken;

Overwegende dat Brodin zijn huis, gelegen te St-Nikolaas-Waes, Plezantstraat, 84, thans afbreekt;

Overwegende dat er gevaar bestaat dat ten gevolge dezer afbraak het aanpalend huis, eigendom van De Meyer, zooniet zal instorten, toch minstens zoo erg zal worden gehavend dat het feitelijk in de toekomst onbewoonbaar zal zijn;

Overwegende dat aanlegger — na in kortgeding een deskundigen-onderzoek te hebben aangevraagd tot vaststelling én van de noodige werken om deze gebeurlikheden te voorkomen, én van derzelver kost — zijn huidige eisch steunt op de rechtspreuk « qui suo jure utitur neminem laedit »; dat hij beweert dat de bevoegdheid om zijn huis af te breken onbetwistbaar tot zijn recht van eigendom behoort en verweerder derhalve ertoe gehouden is zijn eigen huis in den vereischten staat te brengen om aan aanlegger toe te laten die afbraak zonder gevaar te voltrekken;

Overwegende dat de eisch diensvolgens ertoe strekt De Meyer te hooren veroordeelen om de werken, door den in kortgeding benoemden deskundige Malfait voorziën, te zijnen koste uit te voeren, en bij gebreke hiervan, aanlegger te hooren machtigen om zelf deze werken uit te voeren ten koste van verweerder; verders, te hooren bevelen dat deze laatste tijdens de uitvoering dier werken zijn huis zal moeten ontruimen;

Overwegende dat verweerder van zijnen kant bij wederisch vordert dat Brodin zou veroordeeld worden de, ten aanzien der ontworpen afbraak, vereischte herstel-

lingswerken aan 't huis van De Meyer te zijnen uitsluitenden koste uit te voeren;

Overwegende dat zelfs in het Romeinsch Recht de ingeroepen rechtsspreuk niet die onbeperkte draagwijdte had welke men er al te gemakkelijk aan toekent; dat inderdaad de wetten 24, parag. 12, Dig. 39.2 en 26 Dig. 39.2 wel schijnen te beslissen dat zoo een eigenaar die zijn recht uitoefent niet verantwoordelijk is als hij een ander enkel van een voordeel berooft, daarentegen wel aansprakelijk is als hij op een eigenlijk recht van dien derde inbreuk maakt; — dat dit onderscheid evenmin aan Pothier's schrandereheid is ontsnapt, waar hij het eigendomsrecht als volgt bepaalt: « le droit de disposer à son gré d'une chose sans donner néanmoins atteinte au droit d'autrui » (Domaine de propriété, n° 4 en 13 - Introduction Générale, n° 101); dat van het beginsel, « dat de rechten niet zonder beperking mogen uitgeoefend worden, maar met de uitoefening van eens anders rechten moeten overeen gebracht, menigvuldige toepassingen voorkomen in het gewoonterecht (cfr. Campion: La théorie de l'abus des droits, n° 23 en volgende) zooals overigens ook in ons burgerlijk wetboek zelf en wel namelijk in de art. 618, 671 (voormalig), 674, 678, 681, 701, 1244-2° en 1869;

Overwegende dat uit het verslag van den deskundige Malfait spruit:

1) dat de bouwvalligheid en de slechte staat van onderhoud van verweerders huis, waren ze zelfs bewezen, in het huidige geval niet in aanmerking zouden komen;

2) dat aanleggers huis en dit van De Meyer één enkel zeer oud gebouw uitmaken dat als een « tweewoonst » werd opgetrokken; dat die huizen inderdaad onder één en hetzelfde dak staan; dat de binnenscheidsmuur geene voldoende dikte heeft om als buiten zijdegevel dienst te doen en eindelijk dat de schoorsteenen van beide huizen in één gemeenschouwhoofd samenloopen;

3) dat de afbraak van het huis van Rodin ditgene van De Meyer in gevaar stelt in te storten en dit huis in alle geval onbewoonbaar zal maken;

Overwegende dat op die wijze aanlegger's recht om zijn huis af te breken in conflict komt met het recht van verweerder om het zijne te behouden en te bewaren zooals het van oudsher bestaat;

Overwegende dat Brodin zijnen eigendom in hierboven beschreven staat heeft verworven; dat deze toestand noodzakelijkerwijze aanleggers vermogen om zijn huis af te breken beperkt; dat immers die afbraak de natuur zelf van het bestaande gebouw, — tot tweewoonst bestemd en te dien einde in geheel bijzondere voorwaarden opgericht, — zal wijzigen; dat het eigendomsrecht van Brodin op dit gebouw hem niet toelaat deszelfs natuur te veranderen als wanneer dit gebouw, zooals het thans bestaat, eveneens aan het eigendomsrecht van De Meyer is onderworpen, tenzij mits alle de eigenschappen van dit recht ongeschonden in den hoofde van den titularis te waarborgen;

Overwegende dat uit deze uiteenzetting volgt dat aanlegger verplicht is ten zijnen uitsluitenden koste de versterkings- en herstellingswerken uit te voeren welke ten aanzien der litigieuze afbraak tot vrijwaring van het eigendomsrecht van De Meyer zijn vereischt en nader in het verslag van den deskundige staan beschreven;

Overwegende dat aldus de hoofdeisch als geheel ongegrond voorkomt terwijl de wederisch daarentegen behoort te worden ingewilligd;

Om deze Redenen;

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige beslitselen van de hand wijzend, aan De Meyer hiervan akte verleende « dat hij al zijne rechten voorbehoudt voor het vragen van vergoeding van alle schade die hem is of zou berokkend zijn door het uitvoeren der werken », verklaart den hoofdeisch ongegrond, verwerpt hem; en beslissende over den tegeneisch, veroordeelt Brodin om te zijnen uitsluitenden koste, de versterkings- en herstellingswerken uit te voeren aangeduid in het verslag van deskundige Malfait, geboekt en nedergelegd ter griffie dezes zetels den 11 Juni 1931; zegt dat De Meyer niet gehouden is zijn huis gedurende het uitvoeren dezer werken te verlaten, tenzij in geval van volstrekte noodzakelijkheid en mits vergoeding;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten, deze van het kortgeding en van het deskundigen-onderzoek inbegrepen; deze kosten op taxaat.

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, tenzij wat de kosten betreft.

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG VAN ANTWERPEN

8° BOETSTRAFFELIJKE KAMER

28 JUNI 1929

Voorzitter: Mr Moreels
Rechters: Mr Willaert en Van Geyt
O. M.: Mr Van der Perren
Pleiter: Mr F. Daeseleire

I. BEWAREND BESLAG — BORGSTELLING — PERSOONLIJKE BORG — ONGELDIGE PANDGEVING.

II. GELDIGE BESLAGLEGGING — VERVAL VAN RECHTSWEGE — GEEN ONDRAGING VAN AANGESLAGEN VOORWERPEN MOGELIJK.

I. De borgstelling, waaraan de Heer Voorzitter der Handelsrechtbank gerechtigd is een machtiging tot het leggen van een bewarend beslag te onderwerpen, mag vervangen worden door een pandgeving.

Deze pandgeving dient te voldoen aan de geldigheidsvereisten eener gewone pandgeving. Het pand dient dus in het bezit van den schuldeischer of van een derde overeengekomen persoon te worden gesteld. De storting in handen van den raadsman van den pandgever voldoet niet aan de wettelijke vereisten.

II. Een bewarend beslag, waartoe machtiging werd verleend mits verplichting binnen de 24 uur een borg te stellen, dient van rechtswege vervallen verklaard bij gebrek eener geldige borgstelling of pandgeving binnen den bepaalde termijn.

Na het verval van het beslag is dus materialiter geen ontdraging van aangeslagen voorwerpen meer mogelijk.

O. M. t/ H. D. S. en M.

Beticht van te Antwerpen tusschen den 17 April 1928 en 12 Juni 1928:

A — de eerste en tweede, eene electrieke piano Fratti onder hen in beslaggenomen luidens exploit van deurwaarder Verhulst in dato van 17 April 1928 in hun belang bedrieglijk vernield of ontdragen te hebben.

B — de derde en vierde, eene electrieke piano Fratti zijnde weggenomen, verduisterd of met behulp van een wanbedrijf verkregen voorwerp geheel of ten deele geheeld te hebben.

Voor wat de twee eersten aangaat: Aangezien de electrieke piano waarvan sprake in bewarend beslag genomen werd krachtens machtiging op verzoekschrift verleend door den Heer Voorzitter der Handelsrechtbank van Antwerpen in datum van 14 April 1928;

Dat deze toelating slechts gegeven werd op last voor de verzoekster van binnen de 24 uren der beslaglegging borg te stellen voor een bedrag van 5000 frank;

Aangezien uit niets blijkt dat deze voorwaarde vervuld werd;

Dat weliswaar het exploit van inbeslagneming vermeldt dat de vereischte borg van 5000 franken gestort werd in handen van den raadsman van verzoekster, doch dat deze maatregel niet voldoet aan de vereisten van het bevelschrift van den Heer Voorzitter der Handelsrechtbank; dat de borg in dit bevelschrift bedoeld de persoonlijke borg is, voorzien bij artikel 2040 van het burgerlijk wetboek, welke krachtens artikel 2041 desnoods kan vervangen worden door een pand of volgens de rechtspraak door eene storting in de consignatiekas; dat deze beide laatste vormen van waarborg inderdaad een minstens even groote veiligheid bieden voor den belanghebbende en ook met even groot of groter gemak kunnen verwezenlijkt worden als de persoonlijke borgstelling; dat zulks echter niet het geval is met den maatregel in het huidige geval genomen; dat inderdaad de storting in handen van den raadsman van de belanghebbende partij bij gebreke aan voorafgaandelijk akkoord over dezes persoon geene pandgeving uitmaakt; dat de som in zijne handen gestort eigendom blijft of verschuldigd aan de beslagleggende partij en als zoodanig de gemeenschappelijke waarborg van al hare schuldeischers vormde, zonder spoor van voorrecht of voorkeur ten bate van den inbeslaggenomene;

Aangezien het beslag van 17 April 1928, dat oorspronkelijk geldig was, dus dient aanzien te worden als van rechtswege vervallen zijnde 's anderendaags bij gebreke van wege de beslagleggende partij aan de voorwaarde waaraan de machtiging ondergeschikt was te hebben voldaan. (Vgl. Civ. Antwerpen 16-4-1926 en het eensluidend advies van den Heer Substituut Verstraete Jur. P. Anvers 1926 blz. 53);

Aangezien het niet bewezen en volstrekt niet waarschijnlijk is dat de ontdraging geschiedde binnen de 24 uren der beslaglegging;

Aangezien een der elementen van het materieel feit dat ten grondslag ligt aan de betichting A ten laste van beide eerste betichten gelegd, te weten het bestaan eener geldige beslaglegging, dus niet bewezen is;

Wat de twee laatste betichten aangaat: Aangezien zooals blijkt uit het bovenstaande, het niet bewezen is dat de electricie piano weeskwestie met behulp van een misdrijf verkregen, weggenomen of verduisterd werd, dat dus een der elementen van het misdrijf door de betichting ten laste dezer betichten gelegd ontbreekt; Gezien de bepalingen van het art. 159 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, 1 en 7 van het strafwetboek en de wet van 2 Januari 1924,

Om deze beweegredenen:

Rechtsdoende bij tegenspraak, spreekt de rechtbank de betichten vrij en stelt ze buiten zaak zonder kosten.

Mededeelingen

HET BEGRIP VAN VERKNOCHTHEID
EN ART. 6 VAN HET
NEDERLANDSCH-BELGISCH VERDAG
VAN 28 MAART 1925

Naar aanleiding van het vonnis van de arrondissementsrechtbank van Arnhem in dato van 31 Oktober 1931 in een van uwe laatste nummers gepubliceerd (Rechtb. Weekbl. 1931. Kol. 112), veroorloven wij ons U enkele beschouwingen mede te deelen bestemd om onze opmerkingen op het vonnis van de Rechtbank van eersten aanleg van Antwerpen in dato van 27 Juli 1930 (Rechtsk. Weekbl. 1931. kol. 59) te vervollledigen.

I. De Nederlandsche Rechtbank bestatigt uitdrukkelijk hetgeen wij in onze vorige beschouwingen hadden doen opmerken: het gewoon begrip van de verknochtheid (d. i. mogelijkheid of noodzakelijkheid van den invloed van de beslissing in de eene zaak op de beslissing in de andere) kan om wille van de bewoordingen van art. 6 niet meer van toepassing zijn.

Het is dus het stelsel van De Paepe, zoo luidt uitdrukkelijk het vonnis van Arnhem, dat moet gevolgd worden en zullen alleen als verknocht aanzien worden gedingen die 't zij hetzelfde voorwerp, t zij dezelfde oorzaak hebben.

II. Welk is de oorzaak van een geschil? Zulk was dus de tweede vraag die de Rechtbank van Arnhem te beantwoorden had. Voor haar was de vraag gesteld in zake «overeenkomst», dan wanneer de vraag door de Rechtbank van Antwerpen opgelost op het gebied der oneigenlijke misdrijven gesteld was. (Zie Antw. 15 Juli 1930 loc. cit.)

Om die vraag op te lossen schijnt de Rechtbank van Arnhem het logisch gevonden te hebben, haar toevlucht te nemen op de leer van De Paepe nopens de oorzaak van een geschil. Zij steunt waarschijnlijk op het feit dat het Nederlandsch-Belgisch verdrag het stelsel van De Paepe heeft aangenomen nopens de verknochtheid.

Hare redeneering wijkt dus hier af van die van de Rechtbank van Antwerpen, die, ook verplicht door art. 6 de leer van De Paepe aan te nemen nopens de verknochtheid, zijn stelsel nopens de oorzaak in zake «oneigenlijk misdrijf» uitdrukkelijk heeft verworpen (zie Kol. 61).

III. Welke is nu, volgens De Paepe, de oorzaak van een geschil in zake overeenkomst?

Het is enkel en allen de kwestieuze overeenkomst (zie Comp. civ. A. II blz. 3).

Op dit gebied echter schijnt zijn leer steeds door de Belgische rechtspraak aangenomen geweest te zijn (Cass. 22 mars 1900. Belg. Jud. 1900, 897; Brux. 27 mars 1908 met nota van den Heer Procureur Generaal P. Leclercq; Pas. 1908. II. 243; besluiten van den Heer Procureur Generaal Janssens het arrest van 2 Dec. 1909 voorafgaande — Belg. Jud. 1910. 323; Cass. 29 mai 1913. Belg. Jud. 1073).

Niettegenstaande de eensluidendheid van die rechtspraak, vragen wij ons af, of het mogelijk is ons bij haar mangal aan logica te onderwerpen.

Waarom wanneer het Verbrekingshof aanneemt dat in zake oneigenlijk misdrijf de oorzaak in het recht van het slachtoffer en in de schending ervan door den dader bestaat (zie Rechtspraak Kol. 61), vergenoegt het zich in zake «overeenkomst» van de overeenkomst te melden zonder gewag te maken van de schending ervan?

Een voorbeeld zal de ontoereikendheid van dit stelsel doen blijken. Volgens art. 1351 van B. W. heeft een vonnis gezag van gewijde ten opzichte van een nieuwe vraag, wanneer de vraag over dewelke het beslist had hetzelfde voorwerp en de zelfde oorzaak had en zich tusschen de zelfde partijen bewoog.

Laat ons nu het volgend geval veronderstellen: «Een eigenaar daagt zijn huurder in verbreking van de verhuring wegens niet betaling van den huurprijs. Zijn vordering wordt hem ontzegd.

Enkelen tijd nadien daagt de zelfde eigenaar wederom zijn huurder in verbreking van de zelfde verhuring.

Ditmaal steunt hij op grove misbruiken van genot door den huurder gepleegd.

Zal zijn eisch hem ontzegd worden om wille van het gezag van het gewijde aan het eerste vonnis toegekend?

Die oplossing zal door niemand verdedigd worden. Nochtans zou zij de logische uitkomst zijn van het stelsel van De Paepe door de Belgische Rechtspraak aangenomen; de partijen zijn immers dezelfde gebleven, het voorwerp is steeds de verbreking van de verhuring en volgens De Paepe zou de oorzaak in de twee gedingen de zelfde zijn: de kwestieuze overeenkomst.

Daarom vragen wij ons af of het wel mogelijk is zich met het stelsel van De Paepe te vergenoegen, en of de oorzaak van een eisch niet met meer nauwkeurigheid moet bepaald worden.

Zonder het te wagen een definitie voor te stellen zijn wij nochtans van oordeel dat deze, zooals die aangenomen in zake oneigenlijk misdrijf rekening zal moeten houden:

1° met het recht door de overeenkomst toegekend en dat geschonden is (dommage);

2° met de feiten door den verweerder gepleegd die de schending van dit recht uitmaken (faute contractuelle);

3° met het verband van oorzaak en vervolg tusschen de twee eerste factoren. A. LE PAIGE.

bijna een halve eeuw) de raadsman der stad Antwerpen is, tot stand gebracht.

Antwerpen immers is niet alleen de grootste gemeente van het land. Zij neemt in onze staatsinrichting eene eenige plaats in: in hare handen berust het beheer van het voornaamste der nationale belangen, de haven van Antwerpen. Aldus rijzen daar dagelijks nieuwe vraagstukken, waarvan de mogelijkheid elders niet eens vermoed wordt.

Er is meer. Goed werk wordt slechts uit liefde geboren. Een weerklank van het diep geloof der Antwerpenaren in de verdiensten hunner gemeentelijk instellingen, onder wier bescherming de haven zulk een ongelooflijken voorspoed bereikt heeft, is niet moeilijk te ontdekken in de geschriften van Mr Valerius.

De gemeente vertoont voor hem al de aantrekkelijkheid van de familie; zij bewaart de nationale tradities; de grootheid en de eer van het land vinden in haar, hunne volmaakte uitdrukking; zij is de wieg onzer vrijheden en heeft haar altijd eene schuilplaats geboden.

Hij bestrijdt de stichting van een Staatsraad met volledige rechtzeggende bevoegdheid, naar Fransch model, omdat hierdoor een wapen aan het middenbestuur tegen de gemeenten zou geschonken worden en inbreuk gemaakt op het principe der gemeentelijke zelfstandigheid, dat in Frankrijk onbekend is. En wanneer hij zich, ondanks zijn scherp ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, niet verleiden laat door de nieuwe theoriën aangaande de verantwoordelijkheid der openbare macht, dan is het vooral omdat de ondernemingsgeest der gemeenten niet mag ontmoedigd worden door de vrees van tot verantwoordiging geroepen te worden.

Overal munt het werk uit, door een helder inzicht in de behoeften der praktijk. Het is gevestigd op de werkelijkheid en niet op demagogische formules.

Dat is het geheim van zijn blijvende waarde.

Men zal zich rekenschap geven van den invloed die het uitoefent wanneer men nagaat dat, bij voorbeeld, in het opstel over de vergunningen dat in het onlangs verschenen tweede deel van het «Répertoire Pratique de Droit Belge» slechts een twintigtal bladzijden behelst, het niet ver van honderdmaal aangehaald wordt.

Wij zijn gelukkig hier te mogen melden dat toen wij, bij de stichting van ons blad, Mr Valerius om een bijdrage verzochten, hij met de minzaamheid waarvan hij altijd tegenover de jongeren blijk gegeven heeft, ons onmiddellijk zijne medewerking beloofde want, hoewel van Waalsche afkomst, schrijft hij eene sierlijke Vlaamsche taal.

AD MULTOS ANNOS!

Balieleven

Vlaamsche Conferentie der Balie van Gent

PLECHTIGE OPENINGSITTING
12 DECEMBER 1931

4 uren namiddag. Weinig of geen volk rond de hel verlichte gehoorzaal der 1ste Kamer van het Hof! spoedig echter komen de uitgenoodigden en advocaten t'allen kanten afgestoken en met het kwaart uurs academische vertraging — wij hebben immers eene academische vergadering ook — opent Mr Van de Velde, de voorzitter de zitting voor eene reeds behoorlijke gevulde zaal en kan hij een hartelijk woord van verwelkoming sturen aan de aanzienlijke hooggeplaatste Heeren Magistraten, aan den Heer Stafhouder, aan den vertegenwoordiger onzer zuster-Conferentie, aan de afgevaardigden der Brusselsche Conferentiën en — zegt hij aan deze van de Vlaamsche Conferentie van Antwerpen en de vertegenwoordigers van het R. W. — deze laatste waren er nog niet, hun auto bracht ze een uur te laat aan — nu tot daar!

Na die hoffelijke verwelkomingswoorden was de gehoorzaal flink bezet en waren er aanwezig Magistraten van het Hof en het Parket Generaal, Rechters in de Rechtbank van 1ste aanleg en van het Parket zonder — last not least — te vergeten de vertegenwoordiging van het krigsauditoriaat, van de Handelsrechtbank, van de Vrederechters en van den Werkrechersraad; zijne aanspraak voortzettende verheugde de Voorzitter zich in de aanwezigheid van meerdere jongeren en zelfs jongsten van de jongeren. Hij behoeft de voor zekere angstvalligheid van niet te lukken daar het aantal advocaten nagenoeg hetzelfde is dan over 100 jaren en dat er steeds een weg is voor deze die zich geen werk en geestesinspanning ontzien. Hij riep er hunne aandacht op dat zij des te meer toekomst hebben, dat zij beter dan vroeger door het nakend erkennen van de eentaligheid der Vlaamsche gewesten — onlangs nog erkend door de Conférence du Jeune Barreau de Bruxelles, — zij hunne gaven gemakkelijker zullen kunnen laten gelden.

De ontginningsstaak aan welke allen dienen zich aan te spannen, maar waar de jongeren met hunne nieuwere opvoeding, meer kans van slagen hebben, is veel vergemakkelijkt door het pionnierwerk van twee onzer leden: Mr Kluijckens, die sedert onze jongste plechtige vergadering zijn boek over «Schenken en Testamenten» had laten verschijnen en die, wars van ontspanning en vergaderingen, zijne «Verbindenissen», heelemaal omgewerkt, zoo juist de wereld heeft ingezonden

en Mr Fredricq, die binnen kort het He Deel van zijn werk over «Handelsrecht» zal in druk geven.

Warm aanhoudend applaus barstte alsdan los en als instemming met de puike aanspraak van d'Heer Voorzitter en als hulde aan de twee wetenschappelijk aangelegde Confraters om hun taak volhardingskracht en hun werk zoo leerrijk als nuttig.

Bij half vijf kreeg de voordrachtgever het woord om ons voor te disschen zijne studie over Eenige hervormingen op gebied van rechterlijke inrichting en burgerlijke rechtspleging».

Was hij, bij het opmaken van zijn werk onder den indruk geweest van de allegorische schilderij van den wand der gehoorzaal waar hij zijne studie zou aflezen? Alleszins was zijne studie een stormloop in regel tegen tal van instellingen en inrichtingen.

Hij sprak zich vooreerst uit voor de afschaffing van de leekenrechters in burgerlijke zaken, lato sensu, en voor de afschaffing der pleitbezorgers en van de deurwaarders voor het meerendeel hunner huidige akten.

Oh! het was geen afbrekerswerk enkel en alleen om den lust van omver te gooien! Neen, het was een kalm, bezadigd en beredeneerd onderzoek van de verschillende aangevallen instellingen en bovendien een voorzien in hunne behoorlijke vervanging.

Handelsrechtbanken bestaan grondwettelijk, ingevolge art. 105; doch hunne inrichting wordt aan den gewonen wetgever overgelaten. Het aanstellen van leeken-rechters in de Handelsrechtbanken leek spoedig een mislukking want de vonnissen der Rechtbanken samengesteld uit leeken-rechters werden, in feite, opgemaakt door hun Griffier, thans tot Referendaris bevorderd. Gaat het min goed daar waar de Rechtbanken van 1en Aanleg ook als Handelsrechter optreden? En waarom worden, in hooger beroep, al de handelsbetwistingen beslecht door beroeps-magistraten en zonder eenige inmenging van een leekenrechter? Nutteloos wordt voorgoedhouden dat de leeken, beter dan de beroepsrechters zouden kennen de gebruiken, in zwang bij de handelsverrichtingen; want zoo dit waar was, dan zouden er leeken-rechters moeten benoemd worden uit elken tak der nijverheid en des handels! Vruuchteloos wordt opgeworpen dat de leeken, beter dan de beroepsrechters, de billijkheid boven het strenge recht zouden kunnen doen zegevieren; want enkel een goed beslagen rechtsgeleerde vermag het zulks op aanmerkelijke wijze te doen; trouwens Ripert en rechter Depage hebben bewezen dat het juist de beroeps-rechters zijn die uitgedacht hebben verschillende theoriën van billijkheid die burgerrecht hebben verworven, zooals deze over het onrechtmatig verrijken, het misbruik van genot van het eigendomsrecht e. a. Bij elke Rechtbank van 1en Aanleg zou een Kamer ingesteld worden, uitsluitelijk bestemd voor het beslechten van geschillen die als handelsbetwistingen naar deze zouden verzonden worden zonder enig verhaal, derwijze zouden al de nuttelooze geschillen over de bevoegdheid tevens verdwijnen; die kamer zou samengesteld zijn uit rechters die steeds aan deze Kamer zouden verbonden zijn, daar de omvang der steeds meer uitgebreide wetgeving het den rechtsgeleerde uiterst moeilijk maakt nog in alle vakken thuis te hooren.

Toen de Wetgever de Werkrechersraden instelde, heeft hij buitengewone Rechtbanken aangesteld en deze, wegens hun aard van buitengewone rechtbank zijn dan ongrondwettelijk, bij toepassing van art. 94 der Grondwet. De leeken-rechters van die Raden worden aangeduid door politieke verkiezingsstrijd en diensvolgens kan men bijna niet eischen dat, in eene zaak waar een hunner partijgenooten belangen heeft, zij handelen zouden als «übermensen», alle partijdigheid, afleggende, overigens, zelfs ter goede trouw, worden zij beïnvloed door hunne partijgedachten. Hunne zending zou overgenomen worden door de Vrederechters, die toch immers onbesproken werk hebben verricht bij de toepassing der Wet op de werkongevallen.

Vervolgens kwamen de hervormingen in zake burgerlijke rechtspleging aan de beurt.

De pleitbezorgers mogen gerust afgeschapt worden. Men tracht hunne instelling te rechtvaardigen met voor te houden dat de rechtspleging zoo ingewikkeld is dat hun bestaan noodzakelijk is. Doch dergelijke beweegredenen pleit veel meer voor vereenvoudiging der rechtspleging. Trouwens in België vergenoegen zij zich doorgaans met over te tikken het werk van de advocaten en het bedrag van hun staat — voor dergelijk werk afschrijven! — is dan vaak de oorzaak dat partijen hun geding in der minne niet geregeld krijgen.

Overigens voor tal van rechterlijke instellingen verschijnen ze niet — en de zaken worden er niet slechter om afgewerkt.

De Deurwaarders eindelijk kunnen in veel gevallen afgeschapt worden en vervangen worden door den Postdienst. De voordrachtgever legde uit hoe zulks practisch kon uitgewerkt worden.

Die boeiende studie verwierf heel wat bijval.

D'Heer Voorzitter wenschte Mr Lammertijn van harte geluk om zijne mooie, wel doordachte studie en liet eene verdere beoordeeling van de viervoudige moordpoging, door den feestredenaar gepleegd, over aan d'Heer Stafhouder.

Vooraf wenschte deze de V. Conf. geluk met de gevoelens van ware confraterniteit die ze koesterde jegens hare zuster-Conferentie en vervolgens loofde hij den redenaar om de klare, heldere taal zijner voorlezing. Dan roemde hij zijn jeugdig geestdrift die onvervaard het afhakken aanpreeps van die takken van den rechterlijken boom, die hij als dor of nutteloos aanzag. Hij hoedde echter voor overdreven doortastendheid en verontschuldigde zich om zijne wat behoudsgezinde opvattingen: op sprekers ouderdom ziet men «iets» t. t. z. de instelling, op zijn ouderdom ziet men «iemand» d. i. deze die de bediening uitoefent en hij voelt zich zoo gemakkelijk ter Handelsrechtbank dat hij ze niet gaarne zou missen; en de heeren pleitbezorgers bewijzen hem zooveel diensten en sparen hem zooveel kommer met voor hem te letten op het naleven van tal van termijnen dat, zonder hen, het advocaten-beroep erg zou bemoeilijkt zijn; de helpers der advocaten zouden dan veel meer dienen vermeerderd opdat de eersten des te beter hun pleidooi zouden kunnen verzorgen.

Het Banket slaagde buiten alle verwachting, vooral door de flinke opkomst, die het record der vier laatste jaren brak.

Uitgever: Drukk. «Mercurius»

Best.: R. Van Cauteren

Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.96

Mr Alfred VALERIUS

Gisteren heeft de Antwerpsche Balie het vijftig jarig beroepsjubileum van Mr Alfred Valerius gevierd.

Het «Rechtskundig Weekblad» is gelukkig deze gelegenheid te baat te nemen om een eerbiedige en hartelijke hulde te brengen aan den vereerden en sympathieken confrater die tevens de geleerde schrijver is van standaardwerken op gebied van bestuurlijk recht.

Het arbeidzaam leven van Mr Alfred Valerius vertoont eene zeldzame eenheid. Het werd gansch aan de gewetensvolle vervulling van zijn ambt van advocaat gewijd en zijn wetenschappelijk werk, hoe belangrijk het ook zij, is niets anders dan de samenvatting en de voortzetting van een deel der studies die zijne beroepswerkzaamheid, zooals hij die opvatte, medebracht.

Hij heeft spoedig zijn weg gevonden. Na schitterende studies, te Gent, onder Laurent, die zijne buitengewone begaafdheid alras ontdekte, en te Parijs, promoveert hij in de rechten op twintig-jarigen leeftijd, en vestigt zich te Antwerpen, waar hij zich laat inschrijven bij Mr Van Olffen, een der populairste figuren van de Antwerpsche balie, stadsadvocaat en raadsman van aanzienlijke scheepsmakeelaars. Hoewel het niet lang duurt of hij neemt op de balie een vooraanstaande plaats in, wil hij, gedurende meer dan twintig jaren, met eene voorbeeldige trouw, niets anders zijn dan de ijverige medewerker van zijn bejaarden patroon. Hij pleit vooral zaken van zee- en bestuurlijk recht. Zijn arbeidskracht, zijn heldere geest, zijne grondige kennis van het recht en zijne weergaloosze belangloosheid, verwerven hem de achting van iedereen. Zijne oprechtheid, zijn eenvoud, zijn afkeer van alle uiterlijk vertoon, zijne spreekwoordelijke dienstvaardigheid winnen hem het hart van zijne confraters. In 1910 wordt hij tot stafhouder gekozen en gedurende den oorlog wordt hij een tweede maal met deze waardigheid bekleed.

Intusschen rijpt stilaan het omvangrijk werk waaraan zijn naam verbonden blij-

ven zal, de eerste volledige uiteenzetting van het Belgisch gemeenterecht. Zij die, wetend hoe gevuld zijne dagen zijn, hem 's morgens rond acht uur ontmoeten, bij zijne terugkomst van zijne dagelijksche wandeling per velo, zijn ver van te vermoeden dat hij reeds, in den vroegen ochtend, een paar vruchtbare uren gevonden heeft, die hij heeft weten voor te behouden voor de groote taak die hij zich zelf heeft opgelegd. Zoo kwamen achtereenvolgens aan het licht, om slechts de voornaamste geschriften van Mr Valerius te vermelden:

«Organisation, Attributions et Responsabilité des Communes». Vve F. Larrier, Brussel, 1912 (3 deelen van resp. 538, 534 en 422 blz.).

«Concessions et Régies Communales». Vve F. Larrier, Brussel, 1920 (2 deelen van resp. 367 en 505 blz.).

«Distributions d'Energie Electrique», F. Burton, Antwerpen, 1926 (105 blz.).

«De la création d'un conseil d'Etat en Belgique et de la responsabilité de la puissance publique». Belgique Judiciaire 1921, bl. 161 en volg.

«Le décret du 10 vendémiaire an IV au point de vue de l'état de siège et la loi sur les dommages de guerre». B. J. 1922, bl. 225 en volg.

«Responsabilité de la puissance publique. Création d'un conseil d'Etat. B. J. 1925, bl. 1 en volg.

«Droits des communes exploitant un port en régie de faire abandon de leurs navires affectés à des opérations lucratives». B. J. 1928 bl. 193.

«Fonctions et responsabilité du receveur communal». B. J. 1929 bl. 1.

Het geheel vormt eene uitgebreide encyclopedie van ons gemeentelijk recht, waarin al de bestaande rechtspraak en rechtsleer die op het onderwerp betrekking hebben, zorgvuldig ontleend en besproken, geen enkele moeilijkheid ontweken en de meening van den schrijver uitgedrukt wordt, in eene uitermate heldere en bondige taal. Zulk eene ruime onderneming veronderstelt eene rijke ervaring. Zij kon slechts door een jurist die sedert lang (nu